

Δ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Οι έφηβοι, διακρινόμενοι από κοινωνική ευαισθησία, ασχολήθηκαν σε μεγάλο ποσοστό με θέματα της Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων.

— *Στον προβληματισμό τους κυριαρχεί το θέμα των ναρκωτικών, τα οποία έχουν εισβάλει και στα σχολεία.*

— *Το ενδιαφέρον των μαθητών στρέφεται, επίσης, στο ρατσισμό και επικεντρώνεται, κυρίως, στη ρατσιστική αντιμετώπιση των μεταναστών.*

— *Η ύπαρξη αρμονικών οικογενειακών σχέσεων, η αναγκαιότητα γεφύρωσης του χάσματος των γενεών και η αποκατάσταση των κλονισμένων διαπροσωπικών σχέσεων υπογραμμίζονται εμφατικά στα κείμενα των περισσότερων μαθητών.*

— *Οι έφηβοι ανησυχούν, επειδή η βία και η εγκληματικότητα παρουσιάζουν έξαρση και πιστεύουν ότι η ανεργία οφείλεται, κυρίως, στην ανεπάρκεια του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, τους μετανάστες και την αναξιοκρατία. Η επαγγελματική αποκατάσταση αποτελεί βασικό προβληματισμό στην εφηβική ηλικία.*

— *Για το δημογραφικό οι μαθητές προτείνουν προστασία της πολύτεκνης οικογένειας και της μητρότητας.*

— *Τέλος, στο θέμα της κοινωνικής πρόνοιας διαπιστώνουν ελλείψεις, όσον αφορά τα άτομα με ειδικές ανάγκες και στην τρίτη ηλικία.*

1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

α. Επισημάνσεις

— *Η υπογεννητικότητα παρουσιάζεται, κυρίως, στα ανεπτυγμένα και υπερκαταναλωτικά κράτη και αποτελεί και για την Ελλάδα σημαντικό εθνικό, κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα.*

Το πρόβλημα οφείλεται:

- *Στο υψηλό κόστος ζωής και την οικονομική κατάσταση.*
- *Στον πολλαπλασιασμό και τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων.*
- *Στην κρίση του θεσμού της οικογένειας και τη χειραφέτηση της γυναίκας.*
- *Στην ανεργία και τους χαμηλούς μισθούς.*
- *Στην αστυφιλία και το μαρασμό της επαρχίας.*
- *Στη θεοποίηση του χρήματος και τον ατομικισμό.*
- *Στο άγχος και την υπεραπασχόληση.*
- *Στην έλλειψη οικογενειακών επιδομάτων και βρεφονηπιακών σταθμών.*

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Στο στεγαστικό πρόβλημα.
- Στην αύξηση των διαζυγίων.
- Στον έλεγχο των γεννήσεων και τα προγράμματα οικογενειακού προγραμματισμού.
- Στην αύξηση του αριθμού των μονογονεϊκών οικογενειών.
- Στα πολλά τροχαία ατυχήματα και τις αρρώστιες.
- Στην απομάκρυνση από τη θρησκευτική πίστη.
- Στην μη προστασία της μητρότητας.
- Στην υιοθέτηση ξένων οικογενειακών προτύπων.

Οι κυριότερες συνέπειες της υπογεννητικότητας είναι οι ακόλουθες:

- Μείωση του ενεργού πληθυσμού.
- Μείωση της παραγωγικότητας.
- Πρόβλημα στην εθνική άμυνα εξαιτίας της μείωσης των στρατευσίμων.
- Ερήμωση της υπαίθρου.
- Αλλοίωση της πληθυσμιακής σύνθεσης. Παρατηρείται μείωση νεανικού πληθυσμού, αύξηση των ηλικιωμένων και αύξηση αλλοδαπών.
- Επιβάρυνση των ασφαλιστικών ταμείων.

β. Προτάσεις

- Υποστήριξη και υιοθέτηση του μοντέλου της πολυμελούς οικογένειας (ή του παιδοκεντρικού χαρακτήρα της κοινωνίας), με συμβολή πολιτείας και εκκλησίας.
- Ηθική και οικονομική ενίσχυση για τις πολύτεχνες οικογένειες (κατοικία, επιδόματα, δωρεάν περίθαλψη και διακοπές, σύνταξη, φοροαπαλλαγές, χαμηλότοκα δάνεια).
- Ευνοϊκό σύστημα εισαγωγής σε ΑΕΙ / ΤΕΙ για τα παιδιά των πολυτέκνων (10% επί των εισακτέων και μετεγγραφές).
- Επέκταση μέτρων προστασίας της μητέρας. Αύξηση των βρεφονηπιακών σταθμών. Ολοήμερα σχολεία.
- Απλοποίηση των διαδικασιών υιοθεσίας.
- Αλλαγή στην πολιτική εκτρώσεων.
- Διακομματική συνεργασία στην παροχή κινήτρων για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος.
- Καταπολέμηση της ανεργίας και των ναρκωτικών.
- Προστασία των ανύπαντρων μητέρων, των διαζευγμένων και των απόρων. Ειδικά κέντρα για τη στέγασή τους και την οικονομική ενίσχυση.
- Αύξηση των οικογενειακών επιδομάτων.
- Σεξουαλική αγωγή των νέων από οικογένεια και σχολείο.
- Παροχή εργασιακών προνομίων στις μητέρες (επιμήκυνση του χρόνου γονικής άδειας, επιδόματα για τη δυνατότητα φύλαξης των παιδιών, άδεια μετ' αποδοχών πριν και μετά τον τοκετό για ένα χρόνο και στις εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα).
- Προστασία της μονογονεϊκής οικογένειας.
- Πρόσθετα επιδόματα σε πολύτεχνες οικογένειες παραμεθόριων περιοχών (π.χ. Θράκη).

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

α. Επισημάνσεις

- Διαπιστώνεται εύκολα, ότι κανείς μας δεν είναι απαλλαγμένος από ρατσιστικές ιδέες. Ο ρατσισμός είναι έννοια παλιά όσο και η κοινωνία.
- Οι ρατσιστές υιοθετούν απόψεις που είναι προσβλητικές για έθνη και για άτομα.
- Αφορά διακρίσεις με κριτήριο το φύλο, τη φυλή, τη θρησκεία, το χρώμα, την εθνότητα, τη σωματική διάπλαση, το επάγγελμα, την κοινωνική θέση τους.
- Θύματα του ρατσισμού: Οι μειονότητες, οι μετανάστες, αλλοδαποί (κυρίως Αλβανοί), τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι ομοφυλόφιλοι, οι φορείς του AIDS, οι τοξικομανείς, οι τσιγγάνοι, οι επαίτες, οι άστεγοι, οι πρώην κατάδικοι, οι γυναίκες, οι αναλφάβητοι, οι επαρχιώτες, οι φτωχοί, τα παιδιά των φαναριών.

Οι πιο σημαντικές αιτίες του φαινομένου είναι:

- Στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- Ο εθνικισμός και ο φανατισμός.
- Κοινωνικές ανισότητες.
- Ανεργία, φτώχεια.
- Εκμετάλλευση των αδύναμων από τους ισχυρούς.
- Έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας.
- Οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα.
- Το εκπαιδευτικό σύστημα καλλιεργεί αισθήματα μισαλλοδοξίας.
- Η αύξηση του μεταναστευτικού ρεύματος ενισχύει την ξενοφοβία.
- Αύξηση της βίας και της εγκληματικότητας.
- Συχνοί πόλεμοι.
- Καταρράκωση ανθρωπιστικών αξιών.

β. Προτάσεις

- Ανάπτυξη ανθρωπιστικής παιδείας.
- Ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών – Καταπολέμηση φανατισμού και μισαλλοδοξίας – Αποφυγή εθνικιστικών εξάρσεων.
- Οικογένεια, σχολείο, εκκλησία, Μ.Μ.Ε., πολιτεία, διεθνής κοινότητα να συνεργαστούν για την αντιμετώπιση του ρατσισμού.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα (μετανάστες, ομοφυλόφιλοι, μειονότητες, άτομα με ειδικές ανάγκες, τσιγγάνοι).
- Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους διεθνείς οργανισμούς και τις κυβερνήσεις.
- Βελτίωση των συνθηκών ζωής των μεταναστών (ασφάλιση, εργασία, παιδεία, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, δωρεάν νομική βοήθεια, επιδόματα, δικαίωμα ψήφου).
- Πάταξη της λαθρομετανάστευσης – Παραμεθόριες περιπολίες.
- Μαθητικά προγράμματα, αλληλογραφία, διοργάνωση φεστιβάλ νέων με συμμετοχή πολλών χωρών.
- Προγράμματα προετοιμασίας νεαρών μεταναστών για συμμετοχή τους

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- σε ελληνικά σχολεία – Τάξεις υποδοχής – Βοήθεια για την εισαγωγή τους σε ΑΕΙ - ΤΕΙ.
- Μεσολάβηση της χώρας μας για οικονομική ενίσχυση από την Ε.Ε. των γειτονικών χωρών για να περιοριστεί η μετανάστευση.
 - Αδελφοποίηση πόλεων διαφορετικών κρατών.
 - Κοινωνική πολιτική για άτομα με ειδικές ανάγκες.
 - Αντιρατσιστικές εκδηλώσεις – Πορείες σ' όλες τις πόλεις της χώρας μας.
 - Κυρώσεις σε κράτη που εφαρμόζουν φυλετικές διακρίσεις.
 - Δημιουργία «Βαλκανικής Βουλής Εφήβων».
 - Κυρώσεις στα Μ.Μ.Ε. όταν προβάλλουν ρατσιστική ιδεολογία.
 - Ανθρώπινη μεταχείριση για τους Βορειοηπειρώτες.
 - Κρατική μέριμνα για άστεγους, παιδιά των φαναριών.
 - Βοήθεια για κοινωνική επανένταξη περιθωριοποιημένων ατόμων.
 - Καλλιέργεια αντιρατσιστικής νοοτροπίας στα σχολεία με τη συνεργασία καθηγητών, μαθητών, γονιών – Διορισμοί σχολικών ψυχολόγων – Αντιρατσιστικά βιβλία.
 - Κρατική μέριμνα για τους τσιγγάνους (οργανωμένοι καταυλισμοί, εγγραφή στα δημοτολόγια, δικαίωμα στη μόρφωση).
 - Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αφετηρία για συμφιλίωση όλων των χωρών. Πρωταρχικά, τέλεση της Παραολυμπιάδας.
 - Διακρατική αντιμετώπιση του δουλεμπορίου.
 - Ενδυνάμωση των ηθικών αξιών.

3. ΥΓΕΙΑ - ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

α. Επιστημάνσεις

- Τονίζεται η σημασία της υγείας για τον άνθρωπο και επισημαίνεται η κακή κατάσταση και οι ελλείψεις στην υλικοτεχνική υποδομή και ειδικευμένου προσωπικού των νοσοκομείων στη χώρα μας.
- Δεν υπάρχει ενδιαφέρον για τον ασθενή.
- Ο ιδιωτικός τομέας είναι πολύ καλύτερος. Ακριβά, όμως, τα νοσήλια.
- Ακατάλληλα κτήρια των νοσοκομείων με ρωγμές.
- Είναι απαράδεκτο, οι κρατούμενοι ασθενείς να νοσηλεύονται στο ίδιο δωμάτιο με άλλους πολίτες.
- Υπάρχουν ελάχιστα ασθενοφόρα για την εξυπηρέτηση των ασθενών.
- Οι διάδρομοι των νοσοκομείων έχουν την εικόνα της λαϊκής αγοράς με τα πολλά ράντζα.
- Ρατσιστική αντιμετώπιση των ασθενών του AIDS.
- Απαράδεκτα ιατρικά λάθη
- Τα φακελάκια των γιατρών, σοβαρό πρόβλημα.
- Το πρόβλημα της περίθαλψης είναι ιδιαίτερα έντονο στην περιφέρεια και ιδιαίτερα στα νησιά και στις ακριτικές περιοχές.
- Αδιαφορία των γιατρών του Ι.Κ.Α για τους ασφαλισμένους.
- Ανάρμοστη η συμπεριφορά του προσωπικού των νοσοκομείων ιδίως προς τους ηλικιωμένους – Ελλιπής η περίθαλψή τους – Τα ιδρύματα για την προστασία των ηλικιωμένων είναι ακριβά.
- Το Ε.Σ.Υ βελτιώνεται, υπάρχουν, όμως, ελλείψεις.

- Απειλείται η υγεία του σύγχρονου ανθρώπου από μεταλλαγμένα τρόφιμα αμφίβολης ποιότητας.
- Παρατηρείται κακή χρήση των κονδυλίων για την υγεία. Παραβίαση λίστας αναμονής.
- Λίστες ασθενών για μεταμόσχευση – Έλλειψη δοτών (Ελλιπής ενημέρωση).
- Υπάρχουν και φωτεινές εξαιρέσεις: ομάδες γιατρών προσφέρουν ανιδιοτελώς υπηρεσίες και προάγουν την επιστήμη.
- Στο νοσοκομείο ΠΑΙΔΩΝ «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» και στο τμήμα νεφρικής ανεπάρκειας του «ΑΓΛΑΪΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ» οι γιατροί και οι νοσηλευτές επιτελούν λειτούργημα.

β. Προτάσεις

- Περισσότερα νοσοκομεία, αύξηση κονδυλίων για την υγεία.
- Μερική ιδιωτικοποίηση του Ε.Σ.Υ.
- Διορισμός περισσότερων γιατρών – Αύξηση αμοιβών τους – Λήψη αυστηρών μέτρων για τα «φακελάκια».
- Αιφνιδιαστικοί έλεγχοι (χωρίς ενημέρωση προηγουμένως) από τον αρμόδιο υπουργό στα δημόσια νοσοκομεία.
- Δημιουργία ειδικών τμημάτων γηριατρικής.
- Μεταφορικά μέσα (αγορά ελικοπτέρων) για μεταφορά των ασθενών, ειδικά από τα νησιά.
- Καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, η οποία θέτει εμπόδια σε περιπτώσεις αποστολής ασθενών στο εξωτερικό.
- Πραγματοποίηση σεμιναρίων ψυχολογίας για τους γιατρούς.
- Να επιτραπεί η ευθανασία, όταν το επιθυμεί ο ίδιος ο ασθενής.
- Έλεγχος μεταναστών και γυναικών ελευθερίων ηθών για ασθένειες.
- Εθελοντική προσφορά εργασίας στα νοσοκομεία.
- Κίνητρα στους γιατρούς, ώστε να διορίζονται σε παραμεθόριες και ακριτικές περιοχές.
- Η δωρεά οργάνων να γίνεται με κανόνες δεοντολογίας, με υπευθυνότητα και σεβασμό, χωρίς ιδιοτέλεια, επίδειξη ή εκμετάλλευση.
- Προγράμματα εθελοντικής αιμοδοσίας από τους Δήμους.
- Σύγχρονες μονάδες αιμοκάθαρσης και στην επαρχία (σύγχρονα μηχανήματα – εξειδικευμένο προσωπικό).
- Οικονομική ενίσχυση πειραματικών ερευνών.
- Άρση της μονιμότητας των γιατρών.
- Ίδρυση σταθμών Α' Βοηθειών με εθελοντές πολίτες.
- Οικονομική ενίσχυση των «Πατρών Χωρίς Σύνορα».
- Ηθική θωράκιση και ανθρωπιστική παιδεία των ιατρών και του νοσηλευτικού προσωπικού.
- Ειδική μέριμνα για τα παιδιά με μεσογειακή αναιμία.
- Χρησιμοποίηση συστημάτων τηλεϊατρικής για την αντιμετώπιση σοβαρών περιστατικών.
- Πατροί – συνοδοί των παιδιών στις σχολικές εκδρομές.
- Σωστή ενημέρωση των μαθητών για την πρόληψη των ασθενειών.

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ – ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

α. Επιστημάνσεις

- Αδιαφορία της Πολιτείας για τον ανθρώπινο πόνο.
- Άρρωστα παιδιά καταδικασμένα να πεθάνουν, χήρες με χαμηλές συντάξεις, φτώχεια, εγκαταλελειμμένα παιδιά, ανύπαντρες μητέρες, πολύτεκνες οικογένειες, φορείς του AIDS, τα κωφά άτομα.
- Τα άτομα με ειδικές ανάγκες δεν έχουν ίσες ευκαιρίες με τα υπόλοιπα άτομα για μια αξιοπρεπή ζωή – Αντιμετωπίζονται ως πολίτες β' κατηγορίας. Αντιμετωπίζουν προβλήματα στην εξεύρεση εργασίας, στην μετακίνηση, στην εκπαίδευση, στη σωστή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχαγωγία.
- Άτομα με κινητικά προβλήματα δεν μπορούν να κυκλοφορούν γιατί τα πεζοδρόμια δεν έχουν ράμπα και τα μέσα μαζικής μεταφοράς είναι ακατάλληλα γι' αυτούς και είναι θύματα κοινωνικού ρατσισμού.
- Η αδιαφορία και ο οίκτος είναι ό,τι χειρότερο μπορούμε να τους προσφέρουμε. Μόνο αν έρθει κάποιος στη θέση τους θα καταλάβει τι σημαίνει ιδιαιτερότητα.
- Τα άτομα της τρίτης ηλικίας έχουν πολύ χαμηλό βιοτικό επίπεδο – Πενιχρές συντάξεις – Αναγκαστική φροντίδα από τον ιδιωτικό φορέα (ανεπάρκεια του δημόσιου συστήματος υγείας) – Αφαίμαξη οικονομική συγγενικών προσώπων – Μειονεξία – Κοινωνική απομόνωση – Θύματα κακοποιών.
- Άγρια εκμετάλλευση από Μ.Μ.Ε. – Εξευτελισμός ανήμπορων και φτωχών ατόμων σε τηλεοπτικές εκπομπές.

β. Προτάσεις

- Μείωση του ορίου συνταξιοδότησης – Οικονομική ενίσχυση των ταμείων – Αύξηση συντάξεων του Ι.Κ.Α.
- Ειδικά σχολεία για κωφούς – Τηλέφωνα με καταγραφή της ομιλίας στην οθόνη.
- Εύκολη χορήγηση αδειών από το κράτος για τη νοσηλεία άρρωστων παιδιών σε νοσοκομεία του εξωτερικού.
- Χορήγηση μεγαλύτερων επιδομάτων σε πολύτεκνες οικογένειες, χήρες και ανύπαντρες μητέρες.
- Οικονομική ενίσχυση των άτεκνων ζευγαριών για τεχνητή γονιμοποίηση.
- Προστασία από την αστυνομία των «παιδιών των φαναριών» – Εύρεση εργασίας στους γονείς τους.
- Οικονομική ενίσχυση για τη βελτίωση των συνθηκών σε ευαγή ιδρύματα.
- Προληπτικός έλεγχος από κοινωνικούς λειτουργούς για τη σωστή διαβίωση των παιδιών στις άπορες οικογένειες.
- Δημιουργία ειδικών κέντρων για επανένταξη των περιθωριοποιημένων ατόμων.
- Ειδικά ιδρύματα για άστεγα και κακοποιημένα παιδιά.
- Ανάπτυξη ανθρωπιστικής παιδείας – Εθελοντές ανθρωπισμού.
- Ειδικά σχολεία με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό για απασχόληση, μάθηση, εξάσκηση (για άτομα με ειδικές ανάγκες).

- Τροποποίηση στα μέσα μεταφοράς, σε κοινόχρηστους και δημόσιους χώρους για τη διευκόλυνση της μετακίνησης και της εξυπηρέτησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Επαγγελματική αποκατάσταση – Διορισμός ατόμων με ειδικές ανάγκες στο Δημόσιο.
- Ίδρυση εστιών για τη φιλοξενία φορέων του AIDS, εγκαταλελειμμένων παιδιών, ηλικιωμένων.
- Ενημέρωση για την πρόληψη ασθενειών (ειδικά ως προς το AIDS).
- Ίδρυση πολυδύναμων ιατρικών κέντρων σ' όλη τη χώρα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Δημιουργία ειδικών κέντρων για ψυχαγωγία και άθληση ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Σεβασμός, αγάπη και ενθάρρυνση για τα άτομα της τρίτης ηλικίας.
- Κοινωνική ασφάλιση, πρόνοια, περίθαλψη για τα άτομα της τρίτης ηλικίας.
- Διορισμός σχολικών ψυχολόγων.
- Περισσότερη συμμετοχή σε φιλανθρωπικές οργανώσεις.
- Εκμάθηση της νοηματικής γλώσσας από εκπαιδευτικούς και παιδιά.
- Σεβασμός και αποδοχή της διαφορετικότητας.
- Ενημέρωση – ευαισθητοποίηση από τα Μ.Μ.Ε. για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

5. ΒΙΑ – ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

α. Επισημάνσεις

- Παγκόσμια έξαρση της εγκληματικότητας.
- Η εκμετάλλευση παιδιών αποτελεί τη μάστιγα της εποχής μας.
- Η βία εμφανίζεται ως κοινωνική, πνευματική, πολιτική, σωματική και ψυχολογική.
- Η βία στα γήπεδα της χώρας μας συνεχώς εντείνεται, κυρίως γιατί ο αθλητισμός στηρίζεται στο χρήμα και όχι στην άμιλλα.
- Το οργανωμένο έγκλημα (δολοφονίες, λαθρεμπόριο ναρκωτικών, βομβιστικές ενέργειες), φαινόμενο σε έξαρση.
- Συχνά, γυναίκες και παιδιά γίνονται θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και, μάλιστα, δεν καταγγέλλουν το δράστη.
- Η ενδοσχολική βία δημιουργεί ανησυχία στην εκπαιδευτική κοινωνία (σχολικές συμμορίες).
- Αδιάφορη η κοινωνία απέναντι στο φαινόμενο της εκμετάλλευσης, ακόμα και αυτής που αφορά τα παιδιά.
- Το οικογενειακό περιβάλλον πολλές φορές αποτελεί χώρο άσκησης βίας.
- Η νεανική επιθετικότητα αποτελεί διαδεδομένο φαινόμενο, λόγω της εχθρικής στάσης πολλών νέων προς τη σύγχρονη κοινωνία.
- Η Πολιτεία δεν ενεργοποιεί τους μηχανισμούς της σε ικανοποιητικό βαθμό, ενώ σε κυκλώματα παρανόμων πράξεων εμπλέκονται αστυνομικοί, δικηγόροι, δημόσιοι υπάλληλοι.

Αιτίες της εμφάνισης της βίας:

- Κοινωνική αδικία, κρίση του θεσμού της οικογένειας.
- Αποδοχή της βίας ως έκφρασης πολιτικής και κοινωνικής συμπεριφοράς.

- Ανεργία, ανταγωνισμός, καταναλωτισμός, υλιστική αντίληψη.
- Κατάπτωση κοινωνικών και ηθικών αξιών, προβολή αρνητικών προτύπων από τα Μ.Μ.Ε.
- Χρήση ναρκωτικών, φασιστικές αντιλήψεις, φανατισμός.
- Ξενοφοβία, έλλειψη πνευματικής καλλιέργειας, ψυχολογικοί λόγοι (στρες, ανασφάλεια, άγχος).
- Οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα.
- Διαλυμένες οικογένειες, κακές συναναστροφές.
- Αύξηση του αριθμού των μεταναστών, οικονομική ανέχεια.
- Αυταρχική δομή σημερινών κρατών, αναχρονιστική νομοθεσία, αναποτελεσματικό σωφρονιστικό σύστημα.
- Εμπορευματοποίηση του αθλητισμού, χρηματισμός διαιτητών, επικράτηση φανατισμού, χαμηλό επίπεδο μόρφωσης κάποιων οπαδών, κακοί χειρισμοί εκ μέρους των παραγόντων ωθούν στην άσκηση βίας στα γήπεδα.

Συνέπειες από την άσκηση βίας:

- Καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Υποβάθμιση της ανθρώπινης ζωής και των ανθρωπίνων σχέσεων.
- Πρόκληση θανάτων, ψυχολογικών τραυμάτων και υλικών ζημιών.
- Ανασφάλεια και φόβος.
- Κρίση θεσμών, κρίση δημοκρατίας, ενίσχυση αναρχίας.
- Επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης και υποβάθμιση πολιτισμού.
- Δυσφήμιση της χώρας στο εξωτερικό. Μείωση τουρισμού.
- Αποσταθεροποίηση των κοινωνικών δομών.

β. Προτάσεις

- Ανθρωπιστική και αθλητική παιδεία.
- Ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας και του διαλόγου ανάμεσα στα μέλη της.
- Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας και εξανθρωπισμός του σωφρονιστικού συστήματος.
- Κινητοποίηση των διεθνών οργανισμών για την προστασία των παιδιών. Διεθνής συνεργασία κατά της βίας.
- Ψυχολόγοι και σύμβουλοι γονέων στα σχολεία.
- Αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος, ώστε να μην προάγει τον ανταγωνισμό.
- Καταπολέμηση της ανεργίας. Οικονομική ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων.
- Διασφάλιση της ισότητας και της ισονομίας ανάμεσα σε όλους.
- Πάταξη της εμπορίας ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος.
- Ειδική κατάρτιση Αστυνομίας και δημιουργία ειδικού Σώματος για περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης γυναικών ή παιδιών.
- Ισόβια στους βιαστές.
- Κοινωνική επανένταξη και όχι φυλάκιση των ανήλικων εγκληματιών.
- Κατάργηση της άδειας εξόδου των βαρυποινιτών.
- Παρότρυνση μέσω των Μ.Μ.Ε. των θυμάτων βιασμού να καταγγείλουν τους θύτες.
- Οι πολιτικοί, οι καθηγητές και οι γονείς να αποτελούν θετικά πρότυπα για τους νέους.

- Καλύτερη αντιμετώπιση των γυναικών θυμάτων βιασμού από τα δικαστήρια.
- Διδασκαλία αγάπης και αυτοσεβασμού από την Εκκλησία .
- Μεγαλύτερη ενεργοποίηση των κοινωνικών λειτουργών.
- Σύμβουλοι γονέων στα σχολεία.
- Αναγνώριση της πολιτισμικής και της θρησκευτικής ελευθερίας.
- Καταδίκη των ακροδεξιών οργανώσεων από την Ε.Ε.
- Καταδίκη όλων των μορφών της τρομοκρατίας.
- Δραστηριοποίηση στην κατεύθυνση αντιμετώπισης των προβλημάτων του Τρίτου Κόσμου.
- Καλλιέργεια του δημοκρατικού φρονήματος στους νέους.
- Άμεση λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της πορνείας.
- Καλύτερη αστυνόμευση υποβαθμισμένων περιοχών.
- Μείωση ωραρίου λειτουργίας νυχτερινών κέντρων διασκέδασης.
- Καλύτερη αστυνόμευση στα γήπεδα.
- Δημιουργία ιδιωτικής φρουράς από κάθε αθλητική ομάδα για περιφρούρηση της ομαλής διεξαγωγής των αγώνων.
- Αποχή φιλάθλων από τα γήπεδα σε ένδειξη δυσαρέσκειας και διαμαρτυρίας για τα αρνητικά φαινόμενα άσκησης βίας στους αγωνιστικούς χώρους.
- Καλλιέργεια γνήσιου αθλητικού πνεύματος.
- Πώληση εισιτηρίων για αγώνες με την επίδειξη της αστυνομικής ταυτότητας.
- Ίδρυση αθλητικών κέντρων – Εξυγίανση αθλητισμού.
- Αποφυγή του φανατισμού που δημιουργείται από δηλώσεις παραγόντων.

6. ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

α. Επισημάνσεις

- Η εξάπλωση των ναρκωτικών αποτελεί το σοβαρότερο κίνδυνο που απειλεί τους νέους σήμερα.
- Τα ναρκωτικά δεν είναι πλέον το καταφύγιο του υπόκοσμου, αλλά του «καλού κόσμου».
- Εφησυχασμός και αδιαφορία της κοινωνίας απέναντι στο πρόβλημα. Απραξία των πολιτικών, αποστασιοποίηση των Μ.Μ.Ε.
- Στην Ελλάδα, σημειώνονται πολλοί θάνατοι από τη χρήση ναρκωτικών.
- Η διακίνησή τους πραγματοποιείται και από άτομα που είναι υπεράνω κάθε υποψίας.
- Δυνατότητα προμήθειάς τους υπάρχει οπουδήποτε, ακόμα και στα σχολεία. Έχουν εξαπλωθεί τόσο στις μεγάλες πόλεις, όσο και στα χωριά.
- Οι θεραπευτικές κοινότητες προσφέρουν αμφισβητήσιμη αποκατάσταση, γιατί οι χρήστες μετά την έξοδό τους είναι απροστάτευτοι απέναντι στους εμπόρους.
- Η Πολιτεία αντιμετωπίζει τους χρήστες σαν εγκληματίες και όχι ως ασθενείς.
- Η Ελληνική Αστυνομία συλλαμβάνει μόνο τα «βαποράκια», όχι τους εμπόρους. Αφήνει απροστάτευτα τα σχολεία.

- Αποτελεί μεγάλο σφάλμα η νομιμοποίηση των μαλακών ναρκωτικών, δεδομένου ότι η χρήση αρχίζει από τα μαλακά και καταλήγει στα σκληρά. Προθάλαμος της χρήσης ναρκωτικών το κάπνισμα.
- Πολύ δύσκολη η απεξάρτηση των τοξικομανών. Απαιτείται η συμπαράσταση της οικογένειας, πέραν της καλής λειτουργίας των Κοινοτήτων Απεξάρτησης.
- Η «βιομηχανία» ναρκωτικών προσπορίζεται τεράστια κέρδη.
- Δυνατότητα προμήθειας ναρκωτικών και μέσω διαδικτύου.
- Οι έφηβοι είναι τα ευκολότερα θύματα.
- Η αποποινικοποίηση της χρήσης αποτελεί, σύμφωνα με κάποιους εφήβους, μέτρο εναντίον της εξάπλωσης των ναρκωτικών.
- Ο ΟΚΑΝΑ απέτυχε, γιατί δεν ανέπτυξε ιδεολογία κατά των ναρκωτικών, ενώ τα υπουργεία δεν έχουν τον απαιτούμενο μεταξύ τους συντονισμό για την αντιμετώπιση του θέματος.
- Μεγάλες λίστες αναμονής για εισαγωγή σε θεραπευτικές κοινότητες – Περιορισμένη εφαρμογή του προγράμματος χορήγησης μεθαδόνης.

Αίτια:

- Κρίση οικογένειας, υπερπροστασία, χάσμα γενεών.
- Κρίση αξιών, έλλειψη επικοινωνίας.
- Άγχος, προσωπικά αδιέξοδα, τάση φυγής.
- Υπερκαταναλωτισμός, ηδονισμός, περιέργεια, μμητισμός.
- Ανεργία.
- Οικονομικά συμφέροντα.
- Επαναστατικότητα, έλξη του απαγορευμένου.
- Έλλειψη αντιστάσεων, κρίση της πειθαρχίας.
- Κρίση της εφηβείας, ιδεολογική σύγχυση.
- Καταπιεστικό – βαθμοθηρικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- Αδυναμία σωστής αστυνόμευσης.
- Άγνοια, έλλειψη ενημέρωσης, κακή παρουσίαση του θέματος από τα Μ.Μ.Ε.
- Ευκολία ανεύρεσης των ναρκωτικών.
- Έλλειψη υγιών ερεθισμάτων και προτύπων.
- Κακές συναναστροφές.
- Απομάκρυνση από τις θρησκευτικές αξίες.
- Κοινωνική απόρριψη, υποβαθμισμένη ποιότητα ζωής.
- «Προσηλυτισμός» χρηστών από την πολύ μικρή ηλικία (σχολική).

Συνέπειες:

- Θάνατος, σωματική και ψυχική δυσλειτουργία των χρηστών.
- Εξευτελισμός ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κατάπτωση των ηθών.
- Αύξηση βίας και εγκληματικότητας.
- Οικονομική εξαθλίωση χρηστών και των οικογενειών τους.
- Αποπροσανατολισμός των νέων από τα σοβαρά κοινωνικά προβλήματα.
- Περιθωριοποίηση ατόμων, ρατσιστική αντιμετώπισή τους.
- Εγκατάλειψη του σχολείου, ενασχόληση με αρνητικές δραστηριότητες (π.χ. πορνεία).
- Ρήξη στις οικογενειακές σχέσεις, καταστροφή των επαγγελματικών σχέσεων.

β. Προτάσεις

- Διεθνής συνεργασία για την εξάρθρωση των κυκλωμάτων διακίνησης ναρκωτικών.
- Επιβολή αυστηρότατων ποινών σε εμπόρους ναρκωτικών.
- Σαφής νομοθετική διάκριση εμπόρου από χρήστη.
- Ενημέρωση των νέων από την Πολιτεία, τα Μ.Μ.Ε., το σχολείο, την Εκκλησία.
- Εκσυγχρονισμός του σωφρονιστικού συστήματος.
- Κοινωνική – επαγγελματική επανένταξη απεξαρτημένων.
- Ίδρυση πολλών κέντρων αποτοξίνωσης, συμβουλευτικών σταθμών, θεραπευτικών κοινοτήτων και οικονομική στήριξή τους.
- Καταπολέμηση της ανεργίας των νέων.
- Κατανόηση – φροντίδα από την οικογένεια.
- Όχι στη νομιμοποίηση των μαλακών ναρκωτικών.
- Τοποθέτηση φυλάκων στα σχολεία, αστυνόμευση χώρων όπου συχνάζουν νέοι και κλείσιμο ύποπτων μπαρ.
- Ενίσχυση των προγραμμάτων χορήγησης υποκατάστατων για υποβοήθηση της απεξάρτησης.
- Ενίσχυση του ειδικού σώματος πάταξης της εμπορίας ναρκωτικών – Χρήση ειδικών σκυλιών.
- Αποποινικοποίηση της χρήσης ναρκωτικών.
- Στροφή των νέων σε δημιουργικές δραστηριότητες.
- Πραγματοποίηση οργανωμένων επισκέψεων σχολείων σε κέντρα αποτοξίνωσης.
- Ίδρυση Συλλόγων Εθελοντών κατά των ναρκωτικών.
- Τοποθέτηση ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών στα σχολεία.
- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ναρκομανών από το Ε.Σ.Υ.
- Ανθρωπιστική παιδεία – Μη καταπιεστικό βαθμολογικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- Εισαγωγή και διδασκαλία σχετικού με τα ναρκωτικά μαθήματος.
- Προβολή υγιών προτύπων στους νέους.
- Πολιτικοποίηση των νέων.
- Επιστημονική έρευνα για την παραγωγή φαρμάκων που θα διευκολύνουν την απεξάρτηση.
- Η Εκκλησία ν' αγκαλιάσει τους χρήστες.
- Ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας.
- Ίδρυση ειδικού νοσοκομείου για τη θεραπεία τοξικομανών.
- Κατασκευή περισσότερων αθλητικών εγκαταστάσεων.
- Προβολή – δημοσιοποίηση προσωπικών εμπειριών χρηστών.
- Συνεργασία πολιτών – αστυνομίας.
- Δημιουργία ενιαίου φορέα ψυχοσωματικής υποστήριξης των νέων.
- Ποιοτική αναβάθμιση των εκπομπών της τηλεόρασης. Ενεργοποίηση προς τούτο του Ε.Σ.Ρ.
- Πανελλήνιος έρανος για ενίσχυση κέντρων αποτοξίνωσης.
- Πόλεμος κατά των ναρκωτικών, όχι κατά των ναρκομανών.

7. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

α. Επιστημάνσεις

- Η σωστή και αρμονικά λειτουργούσα οικογένεια αποτελεί εφαλτήριο για καλή πορεία των παιδιών. Διδάσκει αγάπη, επικοινωνία, αξίες. Θωρακίζει τα παιδιά.
- Η άσκηση πίεσης των γονιών προς τα παιδιά δημιουργεί αντίδραση, η οποία εκδηλώνεται επαναστατικά ή με εσωστρέφεια.
- Τα διαζύγια πληγώνουν τα παιδιά και τους δημιουργούν ψυχολογικά προβλήματα.
- Τα παιδιά έχουν άφθονα υλικά αγαθά, αλλά δεν έχουν επικοινωνία με τους γονείς τους, γιατί σήμερα η οικογένεια δεν ανταποκρίνεται στο λειτουργικό της ρόλο.
- Η Εκκλησία βοηθάει στη συγκρότηση της παραδοσιακής οικογένειας.
- Πολλοί γονείς κακομεταχειρίζονται τα παιδιά τους. Τα μετατρέπουν σε «ρομποτάκια». Τους στερούν την ελευθερία επιλογής.
- Οι γονείς ξεχνούν τις δυσκολίες της εφηβείας.

Αίτια/Συνέπειες:

- Υπερπροστασία γονέων.
- Ανικανότητα γονέων να κατανοήσουν τα παιδιά τους.
- Διαφορετικά πρότυπα και εμπειρίες μεταξύ γονέων και παιδιών. Διαφορετικές εποχές. Διαφορετική ψυχοσύνθεση.
- Αρνητισμός των παιδιών.
- Προσκόλληση στο παρελθόν εκ μέρους των μεγάλων.
- Ευκολία προσφυγής στο διαζύγιο.
- Ανατροφή παιδιών από baby-sitters, γιατί συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός των εργαζόμενων μητέρων.
- Οικονομικά προβλήματα οικογενειών.
- Υπερβολικές απαιτήσεις.
- Ψυχολογικά προβλήματα στα παιδιά: Αίσθημα ανασφάλειας, επιθετικότητας, τάση απομόνωσης, φοβίες.
- Απογοήτευση και απραξία των νέων.
- Στροφή των παιδιών στα ναρκωτικά, στη βία και την εγκληματικότητα.

β. Προτάσεις

- Σεμινάρια διαπαιδαγώγησης των νέων, ώστε να γίνουν σωστοί γονείς.
- Εισαγωγή μαθήματος στα σχολεία για θέματα σχέσεων παιδιών και γονέων.
- Αξιοποίηση του εποικοδομητικού διαλόγου για την επίλυση των διαφορών.
- Ενημέρωση των γονέων για τις δυσκολίες του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Παρακολούθηση από τους ειδικούς των προβληματικών οικογενειών.
- Οι εταιρείες προστασίας ανηλίκων να γίνουν κοινωνικοί οργανισμοί με επιστημονικό χαρακτήρα.
- Εμπέδωση της αρχής της ισότητας των δύο φύλων.
- Αυτογνωσία – Εγκατάλειψη του δογματισμού.
- Αποφυγή της υπερπροστασίας από τους γονείς.

- Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των παιδιών από τους γονείς.
- Αναγνώριση του ρόλου της μητέρας.
- Μη επιβολή, από τους γονείς στα παιδιά των πολιτικών και κομματικών ιδεολογιών, επαγγέλματος ή συντρόφου ζωής.
- Γονείς – πρότυπα για τα παιδιά τους.
- Φροντίδα στους γονείς, όταν γεράσουν.
- Προβολή από Μ.Μ.Ε. σωστών προτύπων οικογενειακής ζωής.
- Αναμόρφωση οικογενειακού δικαίου και κατοχύρωση της ισότητας μεταξύ γονέων και παιδιών.
- Ίδρυση παιδικών σταθμών στο χώρο εργασίας των μητέρων.
- Προσφυγή στην Εκκλησία, στο κήρυγμα του Χριστού.
- Μείωση φορολογικών επιβαρύνσεων των πολυτέκνων.
- Αύξηση μισθών, ώστε να μην αναγκάζονται να εργάζονται και οι δύο γονείς – Μισθοί στις νοικοκυρές.
- Αναμόρφωση κατηχητικών σχολείων – Δράση της Εκκλησίας για περιορισμό των διαζυγίων.
- Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.
- Στήριξη ανύπαντρων μητέρων.
- Ισοτίμη διαπαιδαγώγηση αγοριών και κοριτσιών.

8. ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ – ΧΑΣΜΑ ΓΕΝΕΩΝ

α. Επισημάνσεις

- Σήμερα παρατηρείται κλονισμός των ανθρωπίνων σχέσεων. Επικρατεί μοναξιά, υποκρισία, έλλειψη εμπιστοσύνης, εγωισμός.
- Οι μεγάλοι είναι ρεαλιστές, συντηρητικοί και συμβιβαστικά βολεμένοι, ενώ οι νέοι αυθόρμητοι και ονειροπόλοι, με αποτέλεσμα να υπάρχει διάσταση απόψεων.
- Οι σχέσεις των ανθρώπων στην ύπαιθρο είναι πιο θερμές από όσο στην πόλη.
- Οι φιλικές σχέσεις ολοκληρώνουν τον άνθρωπο.
- Οι παραδοσιακές γειτονιές δημιουργούν ισχυρές σχέσεις. Κοινωνικοποιούν το παιδί. Αντιθέτως, η πολυκατοικία παγιδεύει τη δημιουργικότητα του παιδιού.
- Η έλλειψη συμπόνιας για το συνάνθρωπο φαίνεται και από το ότι οι εύποροι δεν βοηθούν τα ευαγή ιδρύματα. Επίσης, η κοινωνική αναλγησία διαπιστώνεται και από την αδιαφορία για τα παιδιά του Τρίτου Κόσμου.
- Τα γνωστά τηλεπαιχνίδια Big Brother και Bar αποτελούν παραδείγματα επιφανειακών και υποκριτικών σχέσεων.

Αίτια:

- Αλλοτρίωση, κρίση ηθικών αξιών.
- Ανάπτυξη τεχνολογίας (π.χ. γάμοι μέσω διαδικτύου) και κακή χρήση της.
- Μειωμένος ελεύθερος χρόνος.
- Θεοποίηση του χρήματος – Επιδίωξη υλικού ευδαιμονισμού.
- Έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας.
- Κακή λειτουργία της πολιτικής και των Μ.Μ.Ε.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Οικονομική ανισότητα, αναξιοκρατία, άνισες ευκαιρίες.
- Έλλειψη διάθεσης συμβιβασμού των νέων, λόγω αυθορμητισμού, ενθουσιασμού, πάθους.
- Πρόωρη ωρίμαση των νέων.
- Αστυφιλία, ανταγωνισμός, ατομικισμός.
- Ταχύτητα αλλαγών, κοινωνικών και τεχνολογικών.
- Υπερβολικές απαιτήσεις του σχολείου.
- Απομάκρυνση της Εκκλησίας από το λαό.
- Τάση των νέων για ανεξαρτητοποίηση – Αυταρχική συμπεριφορά των μεγάλων, που δεν παραδίδουν τα ηνία.
- Πόλεμοι, φτώχεια, φανατισμός.
- Εξαφάνιση της παραδοσιακής γειτονιάς – Απρόσωπες πολυκατοικίες.

β. Προτάσεις

- Οργάνωση εργασιακών σχέσεων, κατά τρόπο που να διευκολύνεται η ανθρώπινη επικοινωνία.
- Συμβολή Μ.Μ.Ε. με προβολή σωστών προτύπων.
- Σεβασμός στην αξία της φιλίας.
- Οι νέοι να ξεφύγουν από την ανωριμότητα και οι ώριμοι από τον εγωισμό και την αδιαλλαξία – Υποχωρητικότητα.
- Περιορισμός αναξιοκρατίας και ανεργίας.
- Οι μεγάλοι να μην ξεχνούν τη δική τους νεότητα.
- Επίδειξη σεβασμού, σοβαρότητας και πνεύματος συνεργασίας εκ μέρους των νέων προς τους μεγάλους και αντιστρόφως.
- Ενασχόληση των νέων με τα κοινά.
- Συλλογική δράση.
- Δημιουργία πιο ανθρώπινων πόλεων.
- Συμμετοχή των καθηγητών στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών – Να διδάσκουν ήθος.
- Οι μαθητές να είναι ελαστικοί στην κρίση τους για τους καθηγητές.
- Αντιμετώπιση των εφήβων ως ισοτίμων με τους μεγάλους.
- Αποδοχή του συνανθρώπου μας όπως είναι.
- Κατασκευή κατοικιών κατάλληλων για ανθρώπινη διαβίωση – Κατασκευή παιδότοπων και αθλητικών χώρων.
- Διαμόρφωση χώρων συνάντησης ανθρώπων όλων των ηλικιών.
- Επικοινωνιατικός διάλογος, αλληλοσεβασμός.
- *— Πρόσληψη νέων σε υπεύθυνες θέσεις – Συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων.
- Πρόσληψη ψυχολόγων στα σχολεία.
- Μείωση της ύλης διδασκαλίας, ώστε οι καθηγητές να ασχολούνται περισσότερο με τους μαθητές.
- Αυτοκριτική – Αναγνώριση σφαλμάτων.
- Ομαδικά προγράμματα, που θα δώσουν στους νέους την ευκαιρία να εργασθούν για κοινό στόχο.
- Η τεχνολογία να τεθεί στην υπηρεσία του ανθρωποκεντρικού μοντέλου ανάπτυξης.
- Βελτίωση της σχέσης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον.

9. ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

α. Επισημάνσεις

- Φλέγοντα θέματα στο χώρο της σωματικής και ψυχικής υγείας: Γενετική, AIDS, κάπνισμα, αλκοολισμός, αμβλώσεις, παχυσαρκία, υπερχατανάλωση φαρμάκων, σακχαρώδης διαβήτης, κατάθλιψη και άλλες ψυχικές διαταραχές.
- Η αποκρυπτογράφηση του DNA έχει ευεργετικά αποτελέσματα, όπως καταπολέμηση ασθενειών, αλλά και αρνητικές συνέπειες, όπως εμπορία οργάνων.
- Το AIDS αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα των νέων. Τα θύματά του εγκαταλείπουν το σχολείο, απολύονται από τις εργασίες τους, εμφανίζουν σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα.
- Ο αλκοολισμός έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου, δημιουργεί εργασιακά προβλήματα, διαταράσσει τις οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις. Η ποτοαπαγόρευση και η υψηλή φορολογία των αλκοολούχων ποτών δεν λύνουν το πρόβλημα.
- Στην Ελλάδα πραγματοποιούνται πολλές αμβλώσεις. Κύρια αιτία η έλλειψη σεξουαλικής αγωγής.
- Σύμφωνα με τις στατιστικές, οι Έλληνες αποτελούν τον πιο παχύσαρκο λαό της Ευρώπης.
- Το αβέβαιο μέλλον, τα διαζύγια, το άγχος των εξετάσεων, η έλλειψη ψυχαγωγίας αποτελούν τα βασικά αίτια κατάθλιψης των νέων.

β. Προτάσεις

- Εφαρμογή των μεθόδων της γενετικής, μετά από πολλή περίσκεψη.
- Χορήγηση γενναίων κονδυλίων για την έρευνα σχετικά με την καταπολέμηση του AIDS.
- Ενημέρωση μέσω των Μ.Μ.Ε. και στο σχολείο με ειδικούς για τον ιό του AIDS.
- Ίδρυση κέντρων νοσηλείας ατόμων που πάσχουν από AIDS.
- Οικογενειακή αγωγή αποβλέπουσα στη μη χρήση αλκοόλ.
- Μη προβολή διαφημίσεων αλκοολούχων ποτών.
- Εισαγωγή μαθήματος σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία.
- Ίδρυση κέντρων ενημέρωσης για αντισύλληψη στους Δήμους.
- Αυστηρός έλεγχος και κυρώσεις σε γιατρούς που πραγματοποιούν αμβλώσεις.
- Ανοικτή γραμμή επικοινωνίας για ανθρώπους που παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης.
- Συμβουλευτική γονέων και παιδιών που παρουσιάζουν τάσεις αυτοκτονίας.
- Προστασία περιβάλλοντος και μείωση ανεργίας, προκειμένου να εκλείψουν τα βασικότερα αίτια άγχους.
- Απαγόρευση πώλησης αλκοολούχων ποτών σε παιδιά.
- Ενημέρωση για σωστή διατροφή από οργανωμένους φορείς.
- Επιστροφή στην παραδοσιακή κουζίνα.

10. ΚΑΠΝΙΣΜΑ

α. Επισημάνσεις

- Το κάπνισμα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην υγεία.
- Μεγάλος ο κίνδυνος για τους παθητικούς καπνιστές.
- Ευθύνεται η οικογένεια και το σχολείο για τους νεαρούς καπνιστές.
- Άκαρπες οι προσπάθειες καταπολέμησης του καπνίσματος.
- Το κάπνισμα αποτελεί ένα βήμα πριν τα ναρκωτικά.
- Συνεχής η αύξηση του αριθμού των καπνιστών. Ευθύνεται και η διαφήμιση.
- Οι παρέες, η «μαγκιά», η περιέργεια, το άγχος, τα οικογενειακά προβλήματα αποτελούν τις πιο συνηθισμένες αιτίες εθισμού στον καπνό.
- Το κάπνισμα αποτελεί πλέον επικοινωνιακή εκδήλωση.

β. Προτάσεις

- Απαγόρευση καπνίσματος στους δημόσιους χώρους.
- Απαγόρευση της διαφήμισης των τσιγάρων.
- Διάθεση τσιγάρων μόνο σε ενήλικες.
- Πρόταση νόμου για προστασία των μη καπνιστών.
- Αντικαπνιστική εκστρατεία και σεμινάρια από πνευμονολόγους, καρδιολόγους, ψυχολόγους.
- Απαγόρευση του καπνίσματος στα σχολεία, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας.
- Αύξηση φόρου καπνού.
- Ενασχόληση με τον αθλητισμό.

11. ΑΣΤΕΓΟΙ

α. Επισημάνσεις

- Κοινωνικό πρόβλημα οι άστεγοι και, κυρίως, τα παιδιά τους.
- Αδιανόητο το 2002 να υπάρχουν άνθρωποι που στηρίζονται στη φιλανθρωπία του άλλου.
- Ελάχιστη η βοήθεια του Κράτους και αυτή περιορίζεται στην περίοδο των εορτών.
- Έλλειψη κράτους πρόνοιας.
- Οι άστεγοι είναι συνήθως μετανάστες, κινητικά ανάπηροι, άνεργοι.
- Οι ίδιοι αποδίδουν την κατάσταση τους στη μοίρα ή στο θεό, γιατί είναι αγράμματοι.
- Η οικονομική κρίση, η ανεργία, η άνιση κατανομή πλούτου, η αδιαφορία της κοινωνίας και της Πολιτείας είναι οι κυριότερες αιτίες εμφάνισης του προβλήματος.

β. Προτάσεις

- Κρατική μέριμνα για τους άστεγους.

- Δημιουργία κατοικιών για άστεγους, παροχή ιατρικής περίθαλψης.
- Παροχή βοήθειας από βιομηχανίες φαρμάκων, τροφίμων, ρούχων.
- Διεθνής συνεργασία για αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Οργάνωση συσσιτίων.
- Εθελοντές να συγκεντρώνουν ρούχα και χρηματικά ποσά, να φιλοξενούν άστεγους στα σπίτια τους.

12. ΕΦΗΒΕΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Οι έφηβοι είναι απογοητευμένοι, εξαιτίας του κυρίαρχου κυνισμού και της υποκρισίας.
- Εφηβεία: μοναξιά, φοβίες, τάσεις ανεξαρτησίας, ερωτικές ανησυχίες.
- Έφηβοι: παρορμητικοί, επαναστάτες, μισούν τον πόλεμο και την αδικία, δέχονται πολλές πιέσεις από γονείς και καθηγητές, το κυνήγι βαθμού τους στερεί την ξεγνοιασιά.
- Έντονος προβληματισμός για επαγγελματική αποκατάσταση, ανεργία, αξιοκρατία, εγκληματικότητα, ρατσισμό, ναρκωτικά, AIDS.
- Ενδιαφέρον των εφήβων για τα οικολογικά προβλήματα και την πολιτική.

β. Προτάσεις

- Αγάπη, συμπαράσταση, επιείκεια στους εφήβους.
- Η σύγχρονη εκπαίδευση να βοηθήσει το μαθητή ν' αναλάβει τις ευθύνες του, να μάθει να επικοινωνεί με τους γύρω του.
- Ερεθίσματα για να ασχολούνται με θέατρο, μουσική, αθλητισμό.
- Ανθρωπιστική παιδεία.
- Αναβάθμιση ποιότητας ζωής των νέων.
- Μέριμνα για τους νέους της επαρχίας.
- Απαγόρευση χρήσης τσιγάρων, αλκοόλ κάτω των 18.
- Ενημέρωση για ναρκωτικά, AIDS.
- Υγιή πρότυπα στους νέους.
- Οι γονείς να ελέγχουν διακριτικά τις παρέες των παιδιών τους.
- Ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας.
- Λιγότερη πίεση, περισσότερος ελεύθερος χρόνος.
- Ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί στα σχολεία.
- Σεξουαλική αγωγή στα σχολεία.

13. ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Αρνητική η θέση Πολιτείας και Εκκλησίας.
- Να επιβάλλονται ποινικές κυρώσεις σε όσους υποβοηθούν άτομα να τελεματίσουν τη ζωή τους.

- Αμφιλεγόμενη η στάση των γιατρών.
- Ηθικό δίλημμα για τους πολίτες.
- Αδυναμία ιατρικής να αντιμετωπίσει ανίατες ασθένειες.
- Αδυναμία οικογένειας να στηρίξει ψυχολογικά τον ασθενή.
- Ο ασθενής έχει δικαίωμα να επιλέξει ανάμεσα στη γεμάτη προβλήματα ζωή και τον αξιοπρεπή θάνατο.
- Επιχειρήματα επικριτών: μπορεί να υπάρξει ιατρική πλάνη, ανακάλυψη νέων φαρμάκων – θεραπευτικών μεθόδων.

β. Προτάσεις

- Θεσμοθέτηση ευθανασίας υπό αυστηρές προϋποθέσεις.
- Να αποφασίζει ο ίδιος ο ασθενής, εφόσον είναι σε θέση να το κάνει.
- Να επιτρέπεται η ευθανασία, όταν ο ασθενής είναι μεγάλης ηλικίας και όταν έχει επέλθει εγκεφαλικός θάνατος.
- Δημιουργία κέντρων ευθανασίας.
- Όχι στην ευθανασία.
- Παραδειγματική τιμωρία όσων την επιχειρούν.
- Χρέος του γιατρού η παράταση της ζωής.

